

Назва дисципліни	ВК 21Основи режисури
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	6 кредити / 180 годин 7-8 семестри, 4 курс ОС «Бакалавр»
Вид підсумкового контролю	екзамен
Викладач	Кандидат мистецтвознавства, доцент Олена Миколаївна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри	сайт кафедри: http://ktr-rshu.at.ua/
Е-mail викладача:	melnyczuk_olena@ukr.net
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	https://ktr-rshu.at.ua/
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щовівторка, з 9.35 до 11.05 (2 академічні години) <i>Он лайн- консультації:</i> щочетверга з 18.00 до 20.00

Цілі навчальної дисципліни

Під час вивчення дисципліни у студентів формується система знань про основні закономірності драматургії як специфічного роду літератури, який одночасно належить до двох видів мистецтва – літератури та театру. Важливо розкрити перед майбутніми режисерами особливості зовнішньої та внутрішньої структури драми, підготувати до самостійної творчої роботи по сценічному втіленню драматургічних текстів.

Мета та завдання навчальної дисципліни: Метою викладання навчальної дисципліни «Основи режисури» є здобуття студентами-акторами загальних знань з історії та теорії режисури, формування певного теоретичного підґрунтя для подальшої практичної діяльності у творчому колективі. Відтак курс сприятиме засвоєнню студентами основ професійної майстерності режисера, оволодінню навичками аналізу п'єси.

Основними формами вивчення курсу є лекційні та практичні заняття.

Лекційні заняття передбачають вивчення об'єктивних законів сценічної творчості і психолого-педагогічних основ її організації в умовах театрального колективу.

Згідно освітньо-професійної програми дисципліна займає місце в вибіркових компонентах та включає в себе загальні та фахові компетенції, а саме:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.

СК07. Здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів.

СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК16. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

3.Очікувані результати навчання.

Згідно Освітньо професійної програми програмні результати навчання з дисципліни історія театру включають в себе:

ПР01. Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

- ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.
- ПР06. Аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.
- ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.
- ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.
- ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.
- ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проекту).
- ПР11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв
- ПР14. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного художнього життя.
- ПР20. Організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп, розробляти та реалізовувати творчі проекти.
- ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей.

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Основи режисри» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріали таких дисциплін як: «майстерність актора», «Основи мистецтвознавства», «Історія театру», «Художня творчість». Теорія драматургії виникає на перетині літературознавства та театральної практики, тому тісно пов'язана з теорією літератури, а також режисурою та майстерністю актора. Важливе значення у вивченні курсу мають праці літературознавців і філософів, театральних критиків та драматургів, а також теоретичні розробки практиків театру, режисерів, акторів, театральних педагогів.

Перелік тем

Тема 1. Введення в теорію режисури.

Театр як вид мистецтва. Компоненти театрального мистецтва. Драматургія як компонент театру. Акторська майстерність в структурі професійних умінь режисера.

Тема 2. Основні принципи системи К.С. Станіславського.

Функції режисера в театрі. Основні принципи системи К. С. Станіславського (принцип життєвої правди, вчення про надзавдання, сценічна дія – основа акторського мистецтва, принцип органічності, принцип творчого перевтілення). Реалістичні традиції театрального мистецтва та система К.С.Станіславського.

Тема 3. Естетичні принципи національного театрального мистецтва.

Синтетична природа театру, колективна природа театральної творчості. Взаємодія творчих особистостей – творців вистави. Етичні засади колективної творчості, Роль глядача у мистецтві театру.

Тема 4. Сценічна дія - основний матеріал акторського мистецтва.

Довільне походження сценічної дії, спрямованої на досягнення певної мети. Поняття про сценічне завдання та його елементи. Види сценічної дії. Їх органічна єдність та взаємозв'язок. Органічна дія, відмінність справжньої дії від імітації, показу.

Тема 5. Боротьба – матеріал режисерського мистецтва.

Боротьба – матеріал режисерського мистецтва.

Конфлікт – основа драматичного мистецтва. Розвиток конфлікту у взаємодії персонажів драми – сюжет. Режисер – постановник як інтерпретатор драматичного конфлікту.

Спілкування як взаємодія і боротьба персонажів за досягнення своєї мети. Відчуття партнера. Розуміння мети і способів впливу на партнера у взаємодії. Основні етапи органічного процесу спілкування: орієнтування, пошук партнера, привернення його уваги, прилаштування до партнера, вплив, сприйняття відгуку на вплив, пошук нових пристосувань. Словесний вплив як спосіб спілкування.

Тема 6. Етюд як початкова форма акторської та режисерської майстерності.

Використання усіх елементів сценічної дії в етюдних вправах. Етюди з імпровізованим текстом. Одиночні етюди на виконання простого сценічного завдання. Вправи на сценічне ставлення, оцінку. Парні етюди на спілкування без слів в умовах виправданого мовчання. Виконання певної дії з партнером у різних запропонованих обставинах. Групові етюди.

Тема 7. Робота над режисерськими етюдами

Режисерські етюди на основі власних сценаріїв (одиночні, парні та групові за вибором викладачів).

Розробка сценарію режисерського етюда на матеріалі життєвих спостережень. Втілення етюда з виконавцями.

Тема 8. Теоретичні основи дієвого аналізу

Сутність методу дієвого аналізу. Дієвий аналіз п'єси та ролі. Конфлікт як відображення реальних протиріч. Розвиток конфлікту у зіткненні дії з протидією.

Конфлікт та ідея

Групування дійових осіб по відношення до конфлікту. Вчинки дійових осіб як лінія поведінки.

Подія і запропоновані обставини.

Ряд подій. Сюжет і фабула

Наскрізна дія. Дія та контр дія

Тема 9. Основні закони композиції

Композиція як закон творчості. Співвідношення частин і цілого. Закони композиції: цільності, типовості, (життєвості); контрасту і повтору; підпорядкованості закономірностей і засобів композиції ідейному задумові.

Правила, прийоми та засоби композиції.

Композиційний центр. Головне і другорядне. Геометричний та сюжетно-композиційний центр, Збільшення, Перший, другий, третій плани. Правило золотого перетину. Симетрія та асиметрія.

Ракурси. Ритм, його організуюча та естетична роль в композиції. Зоровий та звуковий ряд. Асоціації. Фрагментація. Ритм та основні закони композиції.

Тема 10. Технологія словесного впливу.

Словесний вплив на партнера в процесі взаємодії. Види словесного впливу. Вправи на розвиток навичок словесної дії. Тренінг основних видів словесної дії.

Словесна дія - взаємодія з партнером. Слово у мистецтві актора. Слово, як засіб втілення авторської ідеї. Невіддільність слова від думок, завдань та дій образу. Створення “ілюстрованого підтексту” та “кінострічки бачень” при словесному спілкуванні.

Способи словесного впливу за П.В.Єршовим. Технологія словесного впливу. Об’єкти словесного впливу.

Практичні заняття:

Продовження оволодіння основними елементами сценічної дії. Практичне проведення тренінгу з майстерності актора. Вправи на словесну дію: на виправдання тексту, на “бачення”, на підтекст, на внутрішній монолог, на короткий діалог.

Змістовий модуль 2.

Режисерський задум. Робота режисера над виставою. Робота режисера з актором.

Тема 11. Робота режисера над п’єсою. Дійовий аналіз та основи композиції.

П’єса – основа майбутньої вистави. Тема, ідея, конфлікт. Надзавдання – ідейна спрямованість стосовно даного твору. Над-надзавдання – ідейна спрямованість, що лежить в основі творчості письменника. Подія і запропоновані обставини. Основні події. Композиція як співвідношення частин і цілого. Жанрово-стильові особливості п’єси.

Тема 12. Робота режисера над виставою.

Робота над режисерським уривком. Обґрунтування вибору. Проблематика та актуальність. Тема, ідея, головний конфлікт. Композиційна побудова. Задум. Специфіка жанру. Атмосфера, темпо-ритм, пластика вистави. Художнє оформлення. Музично-шумова партитура.

Тема 13. Робота режисера з актором.

Режисер як педагог, режисер як керівник, режисер як тлумач. Атмосфера репетицій. Особистий приклад. Режисерська етика. Етюдний принцип репетицій. Підготовка до репетиції – запорука успішного її проведення. Режисерський метод «показу» та «підказу».

Тема 14. Монтувальний план вистави

Просторове і часове вирішення вистави. Сценографічний образ вистави – зоровий, зримий пластичний і динамічний образ, який створює емоційне відчуття сердовища вистави і допомагає відчувати надзавдання вистави. Динаміка образу – зміни сценічного середовища.

Тема 15. Режисерське трактування ролей.

Режисерське трактування ролей як суттєва частина режисерського задуму вистави. Жанрова природа вистави та манера акторської гри. Характер перевтілення акторів: співвідношення акторської гри з оточуючим його матеріальним середовищем; спосіб існування актора в образі; характер взаємовідносин акторів і глядачів.

персонажів.

Залежність режисерського та акторського трактування дійових осіб від режисерського бачення вистави, відповідність надзавданню та наскрізній дії вистави, образно-стильовому вирішенню.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Акторська майстерність корифеїв. – К.: Мистецтво, 1973. – 184 с.
2. Богатирьов О. В. Сценічна педагогіка українського національного театру корифеїв: Лекція. – Рівне: РДК, 1993.
3. Вахтангов Е. Б. Записки, статті, письма. – М.: искусство, 1960.
4. Вопросы режиссуры самодеятельного детского театра: Сб. науч. тр. – Л.: ЛГИК, 1988. – 96 с.

5. Гиппиус С. В. Гимнастика чувств. – Л.: Искусство, 1967.
6. Вороний М. Твори. – К.: Дніпро, 1990.
7. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера. – М.: Просвещение, 1978.
8. Ершов П. М. Режиссура как практическая психология. – М.: Искусство, 1972.
9. Кнебель М. О. О том, что мне кажется особенно важным. – М.: ВТО, 1971.
10. Кнебель М. О. Поэзия педагогики. – М.: ВТО, 1976.
11. Кристи Г. В. Воспитание актера школы Станиславского. – М.: Искусство, 1968.
12. Лесь Курбас: Статьи, воспоминания о Лесе Курбасе. Литературное наследие. – М.: Искусство, 1988.
13. Копець З. А. Театральне мистецтво в школі. – К.: Рад. школа, 1971.
14. Лобанов А. М. Документы, статьи, воспоминания. – М.: Искусство, 1980.
15. Мейерхольд В. Э. Статьи. Письма. Беседы: В 2 тт. – М.: ВТО, 1968.
16. Немирович-Данченко В. И. О творчестве актера. – М.: Искусство, 1973.
17. Новицкая Л. П. Тренинг и муштра. – М.: ВТО, 1969.
18. Новицкая Л. П. Уроки вдохновения. – М.: ВТО, 1984.
19. Мочалов Ю. А. Композиция сценического пространства. – М.: Просвещение, 1981.
20. Мартынова Л. Н. На уроках Г. А. Товстоногова // Режиссура театральной самодеятельности: Труды. – Т.55. – Л.: ЛГИК, 1981.
21. Петров В. А. Нулевой класс актера. – М.: Сов. Россия, 1985.
22. Попов А. Д. Творческое наследие: В 3 тт. – М.: Искусство, 1979 – 1983.
23. Проблеми театральної педагогіки: Зб. лекцій. – Рівне: РДІК, 1993.
24. Проблемы театральной педагогики: Сб. лекций. – Тамбов: ТГИК, 1990.
25. Психологические методы определения актерской одаренности в процессе профотбора. – Л.: ЛГИТМИК, 1984.
26. Психотехника режисера: Метод. указания. – К.: КГИК, 1987.
27. Ремез О. Я. Введение в режиссуру: Уч. пособие. – М.: ГИТИС, 1987.
28. Педагогічна майстерність: Підруч. / За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.
29. Рождественская Н. В. Проблемы сценического перевоплощения. – Л.: ЛГИТМИК, 1978.
30. Рождественская Н. В. Творческая одаренность и свойства личности // Психология процессов художественного творчества. – Л.: Наука, 1980.
31. Рубина Ю. И. и др. Театральная самодеятельность школьников. – М.: Просвещение, 1983.
32. Станиславский К. С. Собр. соч.: В 8 тт. – М.: Искусство, 1953-1958.
33. Симонов П. В. Метод Станиславского и физиология эмоций. – М.: АН СССР, 1984.
34. Театральна культура: Респ. міжвід. наук. зб. – К.: Мистецтво, 1981. – Вип. 7.
35. Товстоногов Г. А. Зеркало сцены: В 2 тт. – Л.: Искусство, 1980.
36. Товстоногов Г. А. Беседы с коллегами. – М.: ВТО, 1988.
37. Чехов М. А. Литературное наследие: В 2 тт. – М.: Искусство, 1986.

Интернет – ресурсы

1. Актерское мастерство. – Режим доступа : <http://acterprofi.ru>.
2. Культура и Образование. Театр и кино // Онлайн Энциклопедия «Кругосвет». – Режим доступа : http://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/teatr_i_kino.
3. Античный театр. – Режим доступа : <http://anti4teatr.ucoz.ru>.
4. Каталог : Театр и театральное искусство. – Режим доступа : **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
5. Энциклопедия : Музыка. Театр. Кино. – Режим доступа : http://scit.boom.ru/music/teatr/What_takoe_teatr.htm
6. Театральная Энциклопедия. Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Teatr/Index.php
7. Планета театра : [новости театральной жизни России]. – Режим доступа: <http://www.theatreplanet.ru/articles>.

8. Средневековый театр Западной Европы. – Режим доступа: http://scit.boom.ru/music/teatr/Zarybegnui_teatr3.htm
9. Средневековый театр. – Режим доступа: <http://art.1september.ru/index.php?year=2008&num=06>
10. Западноевропейский театр. – Режим доступа : <http://svr-lit.niv.ru>.
11. Театральная библиотека: пьесы, книги, статьи, драматургия. – Режим доступа : <http://biblioteka.teatr-obraz.ru>.
12. Театральная энциклопедия. – Режим доступа : **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
13. История : Кино. Театр. – Режим доступа : <http://kinohistory.com/index.php>.
14. Театры мира. – Режим доступа : <http://jonder.ru/hrestomat>.
15. Театры народов мира. – Режим доступа : <http://teatry-narodov-mira.ru/>
16. Театральная библиотека: пьесы, книги, статьи, драматургия. – Режим доступа : <http://biblioteka.teatr-obraz.ru>.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань
- виконання домашніх завдань
- виконання завдань самостійної роботи
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль)

Система та критерії оцінювання

у Рівненському державному гуманітарному університеті

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми / виду діяльності може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивний-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, загалом самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, з-помiж яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок			
64-73	D	задовiльно	здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, з-помiж яких є значна кiлькiсть суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовiльно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi			
35-59	FX	незадовiльно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовiльно	не зараховано
1-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням дисциплiни	здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнавання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовiльно	не зараховано

Пiдсумкова (загальна) оцiнка з навчальної дисциплiни є сумою рейтингових оцiнок (балiв), одержаних за окремі форми навчальної дiяльностi: поточне та пiдсумкове оцiнювання рiвня засвоєння теоретичного матерiалу пiд час аудиторних занять та самостiйної роботи (модульний контроль); оцiнка (бали) за практичну дiяльнiсть; та оцiнка за екзамен.

Розподiл балiв, якi отримують студенти при вивченнi дисциплiни «Основи режисури»

Практична підготовка та самостійна робота		Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	100
50	50	

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Здобувачам вищої освіти необхідно зареєструватись в системі CMS MOODLE, отримавши кодове слово, де розміщені опорні конспекти лекцій, завдання та методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, завдання для самостійної роботи та тести.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.